

Ingjerd Almås Anfinset

Barnekor i menighetsarbeidet



"Godsquad"

Prosjektoppgave i forbindelse med
tildeling av IKO stipend 2003

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
1.2. Problemfelt og målsetting	3
2. Beskrivelse av de ulike besøksmenighetene	5
2.1. Jonesville Methodist church.....	5
2.1.2. Frivillige i kirken.....	5
2.1.3. Barnekor	6
2.1.4. Søndagsskole	6
2.1.5. Gudstjeneste	7
2.2. Shenendehowa Methodist Church.....	7
2.2.1. Frivillige i kirken.....	8
2.2.2. Barnekor	8
2.2.3. Søndagsskole	8
2.2.4. Gudstjeneste	9
2.3. Olive Missionary Babtist Church.....	9
3.2.1. Frivillige i kirken.....	9
2.3.2. Barnekor	10
2.3.3. Søndagsskole	10
2.3.4. Gudstjeneste	10
2.4. Prince of Peace Lutheran Church.....	10
2.4.1. Frivillige i kirken.....	11
2.4.2. Barnekor	11
2.4.3. Søndagsskole	11
2.4.4. Gudstjeneste	12
2.4.5. Clown service	13
2.5. St. George's Episcopal church	13
2.5.1. Frivillige i kirken.....	13
2.5.2. Barnekor	14
2.5.3. Søndagsskole	14
2.5.4. Gudstjeneste	14
2.6. St. Edwards catholic church	15
2.6.1. Frivillige i kirken.....	15
2.6.2. Barnekor	16
2.6.3. Søndagsskole	16
2.6.4. Gudstjeneste	17
3. Ideer og ressurser	18
3.1. Ideer til åndelig input i korøvelsen.....	18
3.2. Leker i relasjon til tema fra bibelen	19
3.3. Andre leker og musikalske øvelser	22
3.4. Ideer til engasjement i gudstjenestene.....	25
3.5. Engasjerte frivillige og foreldre	27
4. Oppsummering og evaluering	31
4.1. Nye menigheter – nye løsninger.....	31
4.2. Trosopplæring og barnekoret	32
4.2.1. Kirken og dåpen	32
4.2.2. Medlemspleie	33
4.2.3. Foreldrene.....	33
4.3. Avslutning	33

1. Innledning

Ideen bak dette prosjektet har utviklet seg gjennom arbeid i et barnekor i min egen menighet. Det er en liten menighet med bare 500 mennesker. Det er et morsomt arbeid som gir oss som er ledere og dirigenter mye. Vi blir kjent med barn og voksne, vi føler at vårt arbeid betyr noe for bygda vår, vi får gode tilbakemeldinger og blir stadig bedt om å synge ved ulike anledninger. Barnekoret har blitt hele bygdas kor, ikke bare menighetens. Derfor er det viktig å beholde noe av menighetsprofilen – for det vi ønsker i bygda vår er en kirke som både gammel og ung føler en tilhørighet til. Når kirkens barnekor også er bygdas barnekor tror vi at det har stor verdi for hvordan bygdefolket opplever kirken og menighetens arbeid.

Å drive barnekor er morsomt – og det er utgangspunktet for dette prosjektet.

Da vi startet kordriften vår var det tenkt som et kor for de minste barna. Tanken var at det like mye som kor skulle være søndagsskole. Etter hvert har barna blitt eldre. I takt med tiden har vi endret konseptet vårt og gått bort fra noe av det vi la vekt på med de minste barna i oppstarten.

Nå mener jeg ikke at en aktivitet som dette skal være konstant – for å beholde barna og foreldrenes interesse er det viktig å være i utvikling, jobbe med nye ideer og prosjekter. Samtidig ser vi verdien av at det vi holder på med må ha en klar profil og en målsetting. For vår del viser det seg at det musikalske er viktigere enn vi først hadde tenkt, og vi ønsker å utvikle denne siden ved barna og oss selv. Samtidig er det viktig at vi er tydelige i vårt forhold til kirken – og så lang det er mulig ønsker vi å finne metoder og ideer til hvordan vi kan kombinere elementene kor, søndagsskole og tilhørighet til menigheten.

1.2. Problemfelt og målsetting

Målsettingen for prosjektet mitt var å finne ideer til hvordan vi kunne drive et barnekor som et kor og som samtidig er menighetens eneste tilbud til barn? Koret må fremfor alt være kor – men også bære preg av å ha en tydelig opplæringsverdi, et ”søndagsskolepreg”. Samtidig vil vi gi barna glede og lyst til å bidra aktivt i familie gudstjenestene. Problemstillingen min gikk derfor i retning av følgende:

*Kan vi kombinere de ulike elementene – kor, søndagsskole og tilhørighet til kirken i et tiltak?
Hvordan kan en best utvikle et tilbud som favner disse behovene?*

Vi som driver dette koret gjør det frivillig. Vi har familie, hus, jobber, verv og deltar aktivt i lokalsamfunnet på mange plan. Derfor har vi lært oss til en driftsform med koret vårt som er ukomplisert og som tar liten tid – slik spiller vi på lag med barnas, foreldrenes og vår egen tidsklemme. Dette er alfa og omega. At vi bevisst ikke legger beslag på for mye av foreldrenes (eller vår) tid gjør at vi har gode og positive støttespillere i foreldregruppen. Samtidig er barnekoret også det eneste stedet foreldrene får kontakt med kirkens aktiviteter, og derfor vil vi gjerne at det også skal ”gi” dem noe. Den andre delen av problemstillingen ble derfor:

*Hvordan styrke de voksnes forhold til koret? Hvilke oppgaver kan vi bruke foreldrene til?
Hva kan vi gjøre for at foreldrene skal ha en positiv opplevelse av kirken og dens virksomhet?*

Til vårt kor ønsket vi oss

- enkle metoder til undervisning som kan flettes inn i korets virksomhet
- ideer til enkle opplegg der barna er aktive i familiegudstjenestene
- ideer til aktiviteter der foreldrene deltar
- ideer til enkle og uhøytidelige leker

I vår menighet er det få ansatte som kan ta oppgaver. Menigheten er såpass liten at det verken er rom for eller kapasitet til stort flere kontinuerlige aktiviteter en én i menighetens regi. I en liten bygd er det få å spille på til alle fellesoppgaver og frivillige verv. Når velforening, diverse styrer og utvalg, ungdomsklubb, KRIK, idrettslag etc. har lagt beslag på det nødvendige antall frivillige sier det seg selv at det er ikke mange flere å ta av, og mange er allerede i bruk flere steder. Målgruppen er også begrenset – nesten 80% av barna i bygda er deltakere i barnekoret – og da er det ikke mange flere å hente til eventuelle andre menighetsaktiviteter. Det er derfor ikke et mål å skape flere tilbud, men utvikle det vi har i riktig retning.

Målsettingen i denne sammenhengen er å finne en driftsform for barnekoret vårt som bidrar til at koret består som kor – samtidig som det *både* skal favne menighetens intensjoner med barnearbeid og gi foreldrene og barn gode opplevelser i et kristent miljø. For min egen menighets del er målet å sammenfatte de ideene og tankene jeg finner fram til i noe håndfast og konkret – som kan være et arbeidsverktøy og en ressurs for meg og andre som er interessert i samme område.

I det arbeidet jeg har gjennomført har jeg forsøkt å sette fokus på dette og studere flere menigheter, samle inspirasjon, tanker og ikke minst praktiske ideer til hvordan dette kan gjennomføres.

2. Beskrivelse av de ulike besøksmenighetene

I forbindelse med opphold i nord i staten New York i USA vinteren 2004 har jeg besøkt ulike menigheter. Jeg har forsøkt å få svar på en del spørsmål omkring driften av kirkene/menighetene. Jeg har også besøkt søndagsskolene, korene og intervjuet noen av de som jobber som frivillige og ansatte i kirkene.

Dette er noe av punktene jeg har forsøkt å ta rede på – og som er beskrevet for hver menighet i kapitlene som følger:

- Menighetens størrelse – antall medlemmer
- Økonomiske ressurser
- Antall ansatte og frivillige i menigheten
- Opplæring og organisering av de frivillige
- Aktiviteter for barn – søndagsskole, barnekor med mer
- Foreldrenes medvirkning
- Gudstjenester – medvirkning av foreldre og barn

2.1. Jonesville Methodist church

*"I'm not reading the bible,
and you can't make me!!"*

Kirken har ca 900 medlemmer. Det er ansatt to prester samt organist/musikalsk ansvarlig på fulltid. Sekretær, kontorassistent og renholder er deltidsansatte. Det totale inntektsbudsjettet for 2004 for kirken er ca 2,6 mill. kroner. Inntektene kommer fra ofringer, gaver, ulike salgs-/markedsarrangement samt noe utleie av lokalene.

Kirken har et ganske omfattende aktivitetsprogram på alle felt. De satser på musikk og har tre klokkespillgrupper. Menigheten har også et bredt kortilbud til alle, med fem ulike kor.



2.1.2. Frivillige i kirken

Jonesville er en veletablert, tradisjonell, "gammel" kirke. De fleste familiene har hørt til kirken i flere generasjoner. Det er færre innflyttere og nye familier her enn i de andre kirkene som er omtalt. De har trofaste frivillige, ca 100 personer i tillegg til de som jobber med Food Pantry (se under). De fleste av de frivillige jobber i søndagsskolen, med musikk eller på en eller annen måte i forbindelse med gudstjenesten. Kirken arrangerer også kurs for sjelesørgere som avlaster prestene i forbindelse med sorggrupper, husbesøk el.

Lærerne i søndagsskolen jobber alltid i par. Lederne i søndagsskolen deltar i planleggingen av aktiviteter sammen med kirkens øvrige lederteam. Søndagsskole lærerne får tilbud om å være med på tverrkirkelige kurs for søndagsskolelærere. Hvert år arrangeres en stor middag som takk for innsatsen. Kirken opplever ikke særlige vanskeligheter med å rekruttere frivillige.

Foreldre

Foreldrene er først og fremst aktive som søndagsskolelærere, men det er primært mødre som stiller. De gjør en stor innsats, og de fleste stiller opp fra år til år. Slik gjør de en innsats for kirken, samtidig som de er sammen med sine egne barn. At de er foreldre er en ulempe fordi småbarnsfamiliene har en tendens til å ha mindre tid til aktiviteter og planlegging utenom søndagsskoletidene. Likevel gjør dette at de får et nært forhold til kirken sin. Det kan se ut til at en del fedre er mer aktive på andre fronter – med praktiske ting i forbindelse med arrangement, mat/servering, vedlikehold etc.

Food pantry

Kirken i Jonesville går i bresjen for et imponerende tverrkirkelig prosjekt for å skaffe fattige familier mat. I samtlige kirker i distriktet er det faste søndager hvor medlemmene tar med seg mat (ikke ferskvarer) til kirken. I stedet for den tradisjonelle ofringen gir medlemmene mat denne dagen. Ofte er det barna som bærer maten fram til alteret under ofringen. I enkelte områder blir maten også samlet inn på annonserte dager av posten (som likevel kjører fra dør til dør). Speideren bidrar også til innsamlingen. All mat som blir samlet inn blir levert til kirken i Jonesville. Her står frivillige korps på over 50 mennesker klare til å sortere matvarer og organiserer et "utsalg". Tjenesten når ut til om lag 75 familier og har gått kontinuerlig i 25 år.

2.1.3. Barnekor

Kirken i Jonesville har to juniorkor – et for de yngste barna t.o.m 6 år, og et for de eldre barna, opp til og med 12 år. Metodistkirken satser bredt, men enkelt på korvirksomhet. De velger sanger som er har klart budskap og er enkle å lære. Teksten på versene blir ofte skrevet opp på store plakater som holdes opp for barna også under opptreden. De synger bare unisont, akkompagnert av piano. Koret opptre regelmessig i gudstjenestene, ca. en gang pr. måned. Da synger de 1-2 sanger som de har øvd inn siden sist. Øvelsene foregår i kirken umiddelbart etter gudstjenestene de øvrige søndagene. Øvelsene varer ca 15-20 minutter. Koret ledes av frivillige som er tilknyttet menigheten.

Chime choir

Xylofon-koret er et av satsingsområdene for Jonesville, og det er en stor suksess. Det er ca 15 barn med i koret, de øver regelmessig, og opptre i gudstjenesten en gang hver måned. Aktiviteten passer godt også for barn som ikke er utpreget musikalske – og det er ingen tvil om at barna er entusiastiske over dette! Deres opptreden setter virkelig spiss på gudstjenestene, og koret er åpent for barn fra 7 år. Barn fra 13 år kan være med i Bell-choir (klokker). Øvelsene foregår på søndags kvelder, og varer i 45 minutter. Koret ledes av kirkens organist.

2.1.4. Søndagsskole

Barna deles inn i grupper etter alder, to klassetrinn i hver gruppe. Det er undervisning hver søndag kl. 9.30 til kl. 11.00, altså mellom de to gudstjenestene. Ca 60 barn deltar hver søndag. Søndagsskolen følger et opplegg i bolker med undervisningshefter som blir delt ut til barna fra gang til gang. Det legges vekt på hvordan det Jesus lærer oss i bibelen kan omsettes til dagens situasjoner. Hver søndag tar for seg en rekke dagligdagse situasjoner og barna kan komme med forslag til hvordan en kan løse disse. Frivillige driver søndagsskolen i Jonesville.

2.1.5. Gudstjeneste

Det er ingen faste familie- eller barnegudstjenester i Jonesville, men det legges vekt på at barna skal være inkludert i alle gudstjenester. Dette gjøres etter første tekstlesing i gudstjenesten og kalles "Children's moment". Ettersom dette er en tradisjon og fast praksis er det ingen barn som nøler med å komme fram til presten når tiden er inne. Det er naturlig for barna å sitte i trinnet opp til alteret og snakke med presten. Prestens tema går ut fra dagens tekst/temaet ellers, og det legges vekt på at barnas tid i kirken skal være en levende samtale eller en interaksjon mellom prest og barn. Barnas tid varer omtrent 3-5 minutter og blir alltid avsluttet med en bønn der alle står i ring og holder hverandre i hendene. Presten ber først og barna gjentar etter ham. Etter dette går barn til og med 1. klasse ut av kirken til "Childrens church".

Kirken arrangerer fast julespill. Søndagsskolen har ansvar for hver sin del av dette og så settes det sammen til julegudstjenesten. Hvert år har ungdomsgruppen ansvaret for et par gudstjenester, inkludert preken.

Barn deltar også som frivillige i vanlige gudstjenester med blant annet:

- Ansvar for tekstlesing, sammen med foreldrene sine
- Prosesjon – inngang
- Barnepass under gudstjenesten

Barn fra 6. klasse kan være assistenter i sommerskolen. Dette er et høydepunkt!

Ungdomsgruppen har hvert år en "Misjonstur". Forut for den bruker de mye tid i nabobyene og utfører enkelt snekkerarbeid for eldre, fattige og trengende. Slik samler de inn penger som brukes til en misjonsreise (pilgrimsferd el). ungdomsgruppen arrangerer også retreats. Ca 40 unge er aktive i menigheten.

2.2. Shenendehowa Methodist Church

*"But not Saddam Hussein, right,
he won't have any more chances 'cuz God already
gave him a bunch and he is still evil...."*

Kirken har omlag 1300 medlemmer. Det er ansatt to prester og en sekretær på full tid. I tillegg har kirken 8-10 deltidsansatte; kontorassistenter, renholder, organist, musikalsk ansvarlig, barne- og familiekoordinator osv. Det totale inntektsbudsjettet for kirken ligger på 3,4 millioner kroner. Inntektene kommer hovedsakelig fra fast givertjeneste og større gaver. En del blir også tatt inn via ofringer på søndagene. Det er et visst overskudd i driften av barnehagen i kirken, og dette bidrar også økonomisk.



2.2.1. Frivillige i kirken

Det er om lag 100 frivillige voksne involvert i kirkens arbeid. Den største gruppen er søndagsskolelærere – omtrent 60 voksne og ungdommer er involvert i dette. Disse har ingen formell trening, men jobber alltid i par, en erfaren med en ny lærer. Egne lærerkvelder, sosialt og faglig møtested, arrangeres et par ganger i året. Det finnes godt utviklet lærermateriell. Søndagsskolelærerne har sin egen søndag om våren der de blir kalt fram og takket for sitt arbeid med en oppmerksomhet.

Andre frivillige er medhjelpere under gudstjenesten, ungdomsledere, konfirmasjonsarbeidere, små- og spedbarnspassere, bibelgruppeledere for voksne, ledere for seniorgruppe, mor/barn gruppe, kvinnegruppe, herregruppe, speidere, kirkekafe, bønne partner med mer. Herre- og kvinnegruppene arrangerer jevnlig og årlig middager, fester og lignende for å samle inn penger til kirkens arbeid. Det er svært tidkrevende å skaffe frivillige til så mange oppgaver, og familiepresten bruker mye tid på dette hver høst. Vanligvis går det i orden, selv om det år om annet er vanskelig å få det til.

Kirken har også frivillige som hjelper prestene med sjelesorg/kontakt med de som er alene. Mange har faste personer som de ringer til og besøker jevnlig. Frivillige tar også hånd om andakter på eldresenter og sykehjem. Om sommeren tar frivillige ansvar for soknebud i menigheten.

Hver uke ligger det et lite hefte ved i programmet som blir delt ut i gudstjenesten. Der står alle aktivitetene i uken som kommer nevnt og omtalt, både ad hoc og faste ukentlige arrangement. Dette er en fast påminner, og det skaper en synlig bevissthet omkring kirkens aktiviteter.

Foreldre

Foreldrene har fullstendig ansvar for det praktiske rundt barnekordriften. Dirigenten har i så måte en enkel jobb, for hun kommer idet øvelsen begynner og ut over et visst samarbeid om semesterplanen og sanger tar foreldrene det øvrige arbeidet. Foreldrene er i mindre grad engasjert i søndagsskolen.

2.2.2. Barnekor

Det er to barnekor - Kjerubkoret for barn fra 4 år, og Juniorkoret for barn fra 3. til 6. klasse. Juniorkoret har omtrent 25 medlemmer. De øver ukentlig på en hverdag, og dette gjør at de kan øve inn et videre repertoar og ha prosjekter som syngespill til høytidene. Koret opptrer kun i sin egen kirke, vanligvis under gudstjenestene.

2.2.3. Søndagsskole

Ca 200 barn er registrert i søndagsskolen. Ca 120 deltar hver søndag. Søndagsskoleklassene går parallelt med gudstjenesten søndag formiddag, både kl 9 og kl 10.30. Barna er med i kirken fram til "childrens moment" og deretter går de ut til sin gruppe. I søndagsskolen er alle barna delt inn i grupper etter klassetrinn, det er ca 10-12 barn i hver gruppe.

Kirken følger et opplegg med hefter for hver søndag i året. Hvert hefte har et tema med utgangspunkt i en bibelhistorie, og den blir gjentatt 3-4 ganger, på ulike vis. Barna slår for eksempel opp i bibelen og leser teksten, den samme teksten er skrevet som replikker og det blir et lite skuespill, teksten kommer som en historie pakket inn i dagens ordbilde, som et brev eller en tegneserie el. Søndagsskole lærerne er veldig opptatt av også å fylle inn annen

kunnskap, og bruker både bibelske og dagens kart, kommer med relevante faktaopplysninger som har med temaet, bibelen generelt og annen aktuell informasjon.

Hver søndag blir det tatt opp offer fra barna, i en lukket konvolutt. Vanligvis gir barna ca 10 kroner. Barn som har 5 eller færre fravær fra søndagsskolen får en egen utmerkelse ved en gudstjeneste om våren.

Kirken har en "undervisningskomité" som møtes regelmessig med de ansatte og planla aktiviteter og opplegg for søndagsskolen.

2.2.4. Gudstjeneste

Kirken tilbyr tre gudstjenester hver søndag – kl 7:45, 9:00 og 11:00. Det er ikke særskilte familiegudstjenester eller barnegudstjenester i Shenendehowa Methodist church. Etter inngangsord, evt. dåp og salme er det ved hver gudstjeneste et "Children's message". Det er bare de minste barna, opp til 5 år omtrent, som kommer fram til dette. Presten forteller barna noe som har med dagens tekst å gjøre. Deretter går både disse og de øvrige barna (til og med ungdomsskolen) til "Church school".

Barn og voksne deltar i gudstjenesten som kirkeverter, de leser dagens tekst, bønner, assisterer ved nattverd, og tar opp ofringen i benkene. Frivillige står hver søndag ved inngangen til kirken for å ønske alle personlig velkommen.

2.3. Olive Missionary Babtist Church

"Walk the walk, and talk the talk."

Dette er en liten, kirke med ca 400 medlemmer fra den fargede delen av befolkningen i Albany. Kirken har en prest ansatt på heltid. Sekretær og vaktmester jobber deltid, og kirken har også hjelp til renhold enkelte dager i uken. De totale inntektene på årsbasis ligger på om lag 1 million kroner. Inntektene er gaver og ofringer fra medlemmene.

3.2.1. Frivillige i kirken

Kirken har en veldig liten stab, og justerer aktiviteten deretter. De baserer seg på en del frivillig innsats, blant annet til kirkeverter, klokkere, legprest, nattverdsmedhjelper, diakonale medhjelpere, søndagsskolelærere, musikere/band, organist med mer. En liten gjeng på ca 25 frivillige er engasjert i menigheten. De frivillige som deltar i gudstjenesten og som søndagsskolelærer bruker hvit uniform, og er lett synlige i menigheten. De frivillige har vært med i en årrekke, og det er sjelden behov for å rekruttere nye.

Foreldre

Foreldrene deltar ikke med spesielle oppgaver i kirken.



2.3.2. Barnekor

Koret har omtrent 12 medlemmer, i barneskolealder. De øver annenhver i prinsippet annenhver uke, men hele kordriften er noe ustadig. Det hender ofte at øvelsene blir avlyst, og da blir medlemmene varslet pr. telefon. Sang og musikk er viktig i menigheten, og det er alltid et kor med i gudstjenesten. Barnekoret øver inn sanger som de synger til gudstjenesten ca en gang pr. måned.

2.3.3. Søndagsskole

Barna er delt inn i grupper etter alder. 5-8 barn i hver gruppe. Totalt er ca 25 barn med i søndagsskolen. Søndagsskolen samles mellom de to gudstjenestene søndag formiddag. Søndagsskolen har en enkel form: Med utgangspunkt i et hefte leses det fra bibelen og fra heftet om det aktuelle temaet. Metodikken består av at et barn leser teksten og så gjenforteller læreren det med sine ord, og spør gjentatte spørsmål som barna svarer på en og en eller i kor. De legger stor vekt på å ”innprente” barna hvordan de, ifølge bibelen, bør og må oppføre seg i vanskelige sosiale situasjoner. Slagordet ”Walk the walk, and talk the talk” blir gjentatt ofte.

Dåp

Menigheten praktiserer voksendåp (ungdommer) og i forbindelse med dette tilbyr de dåpsskole for ungdommene. De har samlinger over et semester før selve dåpen.

2.3.4. Gudstjeneste

Gudstjenestene er lange med mye sang og musikk, en lang preken og mye karisma. Mannskoret på 20 dresskledte menn er fast inventar. De leder salmesangen og deltar med soloinnslag. Kirken har ikke egne familiegudstjenester eller annen tilrettelegging for barn. Det er heller ikke mange barn med i menigheten, men de som er til gudstjeneste sitter gjennom hele seansen – som ofte varer godt over to timer.

2.4. Prince of Peace Lutheran Church

*“I found God! Listen, guys, I found God!”
(sa han som fant det riktige bibelverset)*

Kirken har ca 1400 medlemmer. Det er ansatt tre prester i full stilling, en prest i halv stilling samt en sekretær i full stilling. Det er deltidsansatte i små stillinger til renhold og organist. I tillegg har kirken egen barnehage som sysselsetter to førskolelærere. Det totale årsbudsjettet for kirken er omlag 3,3 mill kr.

Kirken har lagt ned mye arbeid i å utforme kirkens verdier, visjon og misjon. De tre punktene er formulert i noen få setninger. Disse korte paragrafene er alltid trykt opp nederst på søndagens program. Dette skaper en bevisst holdning til kirkens mål og formål – og det gir kirken en synlig identitet.



2.4.1. Frivillige i kirken

Godt over 100 personer er frivillige i Prince of Peace. Det frivillige arbeidet er bygget på en filosofi som kalles "shared ministry". Det betyr at flest mulig skal få sjansen til å gjøre en innsats for kirken, etter evne og på hver og en sine premisser. Med jevne mellomrom sendes det ut lister med egenskaper og evner de trenger i kirken, og på den måten får folk "melde seg på" til det de selv synes de kan og har kapasitet til. Det er en stor jobb og koordinere det frivillige arbeidet, men det er sjelden noe problem å få de folkene som trengs.

Kirken har frivillige til blant annet dette:

- Lederteam (9 medlemmer)
- Diakoner som arbeider i hjemmene (ca 8 personer)
- Søndagsskolelærere (ca 25 personer)
- Ungdomsledere (ca 15 personer)
- Bygningsvedlikehold (ca 10 personer)
- Tekst- og bønnelesere (ca 10 personer)
- Kirkeverter/klokkere (ca 10 personer)
- Klargjøring til nattverd, tar også med fersk brød (ca 8 personer)
- Assistenten ved nattverd (ca 6 personer + ungdommer/konfirmanter)

Menigheten tilbyr opplæring og samlinger for søndagsskolelærerne, men det er forholdsvis få som velger å være med på dette. Alle søndagsskolelærerne går parvis – de nye er alltid sammen med noen som har erfaring og slik lærer de av hverandre. Fra tid til annen arrangeres det store samlinger for søndagsskolelærerne i området.

Foreldre

Foreldrene i den lutherske kirken er først og fremst involvert som søndagsskolelærere. Det er også foreldre som driver barnekoret. Foreldrene har ansvar for alle kostymer og jobber med den praktiske siden ved sangspill og spesielle arrangement. Foreldrene må alltid hente barna sine i søndagsskolen. Etter at gudstjenesten er ferdig er det alltid mange foreldre som slår seg ned i hallen utenfor undervisningslokalene. Dette blir en sosial møteplass, som er verdifull for menigheten.

2.4.2. Barnekor

Denne kirken har bare et mindre kor. Det heter "Jesus jammers" og øver ca 3 ganger i måneden, lørdag morgen kl. 9.00. Det har vært til dels dårlig oppmøte, og det siste året har det bare vært ca 8 faste medlemmer. Ledelsen vurderer å legge ned tilbudet, eller finne en bedre modell for dette.

Barnekoret opptrer likevel på gudstjenester en gang i måneden, og har, sammen med søndagsskolebarna, en sentral rolle i spillene ved de ulike høytidene.

2.4.3. Søndagsskole

Den lutherske kirken tilbyr søndagsskole for barn fra 3 til 18 år. Søndagsskolen varer en time og er lagt til søndag morgen kl 9.30, mellom de to gudstjenestene. To og to klassetrinn er sammen. To frivillige er administrativt ansvarlig for søndagsskolen. En av disse er alltid til stede søndag morgen, sørger for at alt går som det skal og tar blant annet imot nye barn. Som en del av søndagsskolen tilbyr også kirken følgene "spesial-grupper" til barn og voksne:

Dåps-skolen

Barn som ikke blir døpt som spedbarn er velkommen til egne grupper for å forberede seg til dåpen. Foreldre som bærer barna sine til dåpen får tilbud om et kort undervisningsopplegg i forbindelse med dette. Samlingene er lagt til lørdag formiddag og blir åpnet med felles brunch før man går til undervisningen.

Bibel-presentasjon

I 2. klasse får barna tilbud om å være med på tre samlinger på søndag formiddag sammen med foreldrene. De får utdelt sin egen bibel og foreldre og barn får sammen lære litt om denne boken.

Første nattverd

I 3. klasse får barn og foreldre invitasjon om å bli med på en heldags samling (retreat) med nattverd som tema. Foreldre og barn er med i separate grupper denne dagen, men har også felles sosiale aktiviteter og måltider. Første nattverd for 3. klassingene er alltid lagt til pinsegudstjenesten. Barn som ikke har vært på denne "retreaten"/fått sin første nattverd er velkommen fram til alteret under nattverden. Disse barna blir velsignet.

2.4.4. Gudstjeneste

Hver søndag blir barna invitert fram til alterpartiet til "children's time". Når de kommer fram hilser presten dem alltid velkommen med en "high five". Presten legger vekt på at disse små barneandaktene skal være relevante og forståelige for dagens barn – historien skal være knyttet opp mot barnas hverdag og samtidig si noe om hvordan Gud vil at vi skal være. Avslutningsvis sier alltid presten "Gud være med deg" og alle barna svarer "-og med deg" i kor. Så sier presten "-og alle Guds barn sier.. " "Amen", svarer barna. Barna går til sine plasser og er med i hele gudstjenesten.

Oppgaver i gudstjenesten

Til sammen deltar om lag 12-15 barn og ungdommer i gudstjenesten hver søndag. Oppgavene de gjør er blant annet:

- Forberede kirkerommet til gudstjenesten
- Dele ut salmebøker/ark
- Gå i prosesjon med kors og lys (vanligvis 4 gutter)
- Lydteknikere
- Passe på de minste barna under gudstjenesten
- Assistenter i søndagsskolen
- Ta opp ofring (i benkene)
- Assistenter ved nattverd (ungdommer)

Konfirmantene har også en sentral rolle, og de skriver seg på lister for oppgaver de har lyst til å gjøre. De fleste konfirmantene deltar i gudstjenesten to søndager i måneden i konfirmanttiden.

Ofring

Den første søndagen i måneden samler kirken inn mat til det mellomkirkelige prosjektet "Jonesville Foodpantry". Den vanlige ofringen blir tatt opp i benkene, og i mens bærer barna fram all maten til alteret. Dette er en tradisjon de ønsker at barna skal delta i slik at de kan lære å dele med andre.

2.4.5. Clown service

Klovnegudstjenesten er et helt unikt prosjekt i distriktet. Klovnegudstjenestene har pågått i over 15 år og er et av varemerkene til den lutherske kirken i Clifton Park. Tilbudet er for ungdommer mellom 14 og 18 år. Det faller utenfor mitt prosjektområde, men jeg ble så begeistret for det at jeg likevel vil vie det noen ord. Aktiviteten samler bortimot 40 ungdommer, av disse utgjør konfirquantene vanligvis bare 5-8. Prosjektet fanger i større grad ungdommene etter konfirmanttiden. Målet er å lage en gudstjeneste uten ord – men med musikk, bevegelse, dans, farger, symbolikk og drama. Gudstjenestene legges opp med fem ledd – skriftemål/tilgivelse, preken, lovprisning, ofring, bønn, bekjennelse og nattverd. Ungdommene jobber i prosjektform – med ukentlige øvelser i en periode. De framfører klovnegudstjenesten i egen og andre kirker (andre kirker betaler vel 2000 kr for en opptreden). Klovnegruppen har ett prosjekt pr. år.

2.5. St. George's Episcopal church

“We are a little crazy here, but the kids like it.”

Kirken har ca 800 medlemmer. Det er ansatt to prester og en ungdomsarbeider i full stilling. Sekretær, tre diakoner, sykepleier, vaktmester og renholder er ansatt i deltids stillinger. I tillegg har kirken lønnet organist/dirigent. Kirkens egen barnehage som sysselsetter fire førskolelærere. Det totale inntektsbudsjettet pr år er i overkant av 2 mill. Pengene tas inn i form av fast givertjeneste, ofringer, gaver, utleie av lokalene (til blant annet skolefritidsordning) og et lite overskudd på barnehagedriften.

2.5.1. Frivillige i kirken

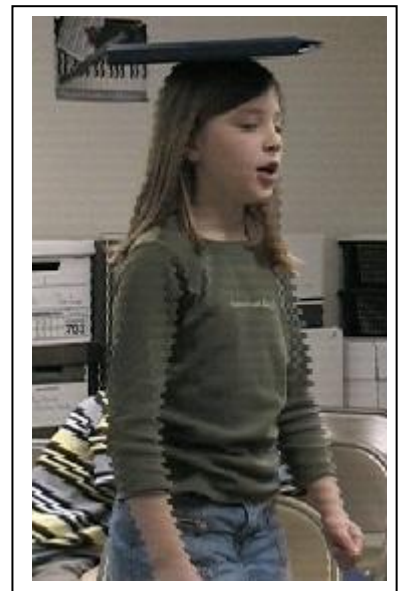
Det er om lag 100 frivillige medarbeidere i St. George's. De har frivillige i de fleste posisjoner i kirken – kirkeverter, klokkere, tekstlesere, ass. ved nattverd, barnepass under gudstjenestene, søndagsskolelærere, ungdomsledere, musikkansvarlige, leirledere, turarrangører, tre diakoner, tre assisterende prester, bygningsnemnd, hovedrengjøringshjelp osv. Alle frivillige tjenester bli organisert i par. Slik unngår de usikkerhet, ”hull” i rekkene ved sykdom el., og at den enkelte føler seg alene om jobben.

Søndagsskolelærerne får opplæring med jevne mellomrom. Kirken benytter et undervisningsopplegg som kommer med et eget kurs for lærerne. Kursene arrangeres internt for søndagsskolelærerne.

Både diakoner og assisterende prester har lang opplæring og treningstid. De gjennomgår et kursopplegg i kirken og er med som læringer i om lag et år. Virksomheten i, og rundt kirken er stor, og de to prestene ville alene ikke kunne ta ansvar for alle disse aktivitetene.

Foreldre

Noen foreldre er søndagsskolelærere, men stort sett har de basert seg på eldre voksne, som ikke har egne barn. Foreldrene deltar på andre måter i kirkens arbeid, ikke nødvendigvis med det som er direkte i sammenheng med barnas aktiviteter.



2.5.2. Barnekor

Kirken har nylig startet opp med barnekor. Koret er åpent for alle og øver søndager rett etter gudstjeneste og søndagsskole. Koret har om lag 15 medlemmer de fleste i alderen 4-8 år. Lederne regner med å utvikle konseptet det neste året og håper på flere medlemmer.

2.5.3. Søndagsskole

Det er søndagsskole under deler av gudstjenesten for barn opp til 12 år. De benytter et opplegg som kalles *Hands on bible study*. Det fokuserer særlig på prinsippet ”learning by doing”, og det er sentralt at barna skal være i aktivitet og oppleve seg til kunnskap og tro. Temaene er aktuelle og har referanse til det barna ellers opplever i sin hverdag. Det finnes mange gode formingsaktiviteter og leker i programmet. Under ”Teacher tips&ideas” på websiden www.handsonbible.com finnes det gode ideer for søndagsskolelærere som kan være verd å sjekke ut.

Barna er delt inn i faste grupper med faste lærere og faste rom i søndagsskolen. Mange av lærerne har lang erfaring og kjører til dels store omfattende prosjekt i forbindelse med for eksempel høytidene.

Når barna har på søndagsskolen fire ganger får de en billett av læreren. Hver søndag før barna går ut til søndagsskolen ber presten de barna som har billett komme fram for å hente en premie, som de får velge fra prestens egen ”premieveske”.

For de eldre barna har kirken et opplegg de kaller *Journey to adulthood*. De arrangerer blant annet pilgrimsturer, leirer, konserter, turer til andre kirker i tillegg til samlinger på søndag formiddag.

2.5.4. Gudstjeneste

I St. George’s episcopal church er alle barna med i gudstjenesten fram til andre tekstlesing. Etter det blir de med til søndagsskolen sin. Det er ikke noe særskilt ved ordinære gudstjenester som er beregnet på barna. Kirkerommet har hel glassvegg ut mot våpenrommet bak kirken. De doble glassdørene står alltid åpne. Under gudstjenesten er det ofte en del mennesker som står i gangen og følger med – det er en uformell stemning, barn, voksne, frivillige og ansatte kommer og går.

Barnas minigudstjeneste

Hver måned på en hverdag arrangerer kirken en åpen minigudstjeneste for de minste barna. Da inviteres både barn som har tilknytning til kirken og barn som går i barnehagen. De har to tilbud – for barn opp til 5 år, og for 5-6 åringene. For de minste barna pleier gudstjenesten å være i bønnerommet – det er passe stort og gjør det lettere å holde ro. For de eldste barna er gudstjenesten i selve kirkerommet. Opplegget ved disse gudstjenestene er enkelt – barna sitter på gulvet ved alteret og presten forteller fra bibelen. Barn og voksne synger noen sanger og avslutter med en bønn. Enkelte element fra gudstjenesten (faste ritualer) blir brukt også her. Barna får være med å si/gjøre disse.

Joyful journey

På faste søndager er det egne barnegudstjenester – parallelt med den ordinære gudstjenesten. Disse gudstjenestene er beregnet for barn fra 6 til 12 år og finner sted i menighetssalen i kirken.

Dåp

Dåp foregår vanligvis framme ved alteret i kirken. Døpefonten er imidlertid mobil, og presteskapet i kirken tar sikte på å innføre en fast tradisjon med at dåpen foregår først i gudstjenesten, ved inngangen til kirkerommet. Mange har allerede blitt døpt på denne måten, men kirken tar hensyn til individuelle ønsker fra de ulike familiene.

Første nattverdsgudstjeneste

Første søndag i mai hvert år arrangeres nattverdsgudstjeneste for 7-åringene. Dette legges opp som en barnegudstjeneste, og barna tar ansvar for mange av oppgavene i gudstjenesten. I denne gudstjenesten fokuserer de på at dåpen er inngangen til nattverden, og de barna som skal få nattverd for første gang samles bak i kirkerommet. Døpefonten er flyttet dit. Som en del av høytiden og seremonien kommer barna til døpefonten, blir korset med dåpsvannet som et tegn på at de er døpt og så går de samlet fram til sin første nattverd.

2.6. St. Edwards catholic church

"We pray – and that helps....."

Dette er en stor kirke med om lag 3000 husholdninger som registrerte medlemmer. Det vil i praksis si nærmere 10 000 medlemmer. Det er ansatt to prester, barne- og ungdomsprest, kateket, to sekretærer, organist/musikalsk ansvarlig og to vaktmestere i full stilling. I tillegg har kirken fem personer ansatt i deltidsstillinger, de fleste av dem er i undervisningssektoren – som prosjektmedarbeidere og tilretteleggere. Det totale inntektsbudsjettet pr år er om lag 7 millioner kroner. Det aller meste av gavene kommer inn i form av ofringer, samt fast givertjeneste og tilfeldige gaver. Kirken er en forholdsvis ny kirke, etablert i 1969. For bare noen få år siden ble kirkebygningene påbygd og de flyttet inn i store nye lokaler i slutten av 1998.



Menigheten er ung, og et tegn på dette er at de har atskillig flere vigsler enn begravelser. Kirkens uttalte fokus er familiene og aktiviteter som er tilpasset disse.

2.6.1. Frivillige i kirken

For å få en så stor menighet til å fungere er de avhengige av betydelige frivillige ressurser. Til sammen medvirker ca 700 personer på frivillig basis. Kirken bruker frivillige til blant annet disse oppgavene:

- Barnevakt for de minste barna
- Alter assistenter
- Tellere til ofringene
- Medhjelpere i forbindelse med begravelser

- Vedlikehold/vedlikeholdskomite
- Dele ut julegaver til eldre og til familier som trenger det
- Samle inn og levere mat til Jonesville Food Pantry
- Blomsterkomité og dekorasjonskomité (til pynt på alteret)
- Faste husbesøkere, besøk på gamlehjem og telefonvenner
- Krisehjelp ved ulykker, sykdom etc (transport og mat)
- Nattverd på gudstjenestene og på gamlehjem/sognebud
- Sykepleier
- Kirkeverter
- Klokkere
- Kirkekaffe
- Kateketer
- Assistenter til undervisning (eldre ungdom)
- Vakt/hjelp i gangene og til toalettene ved undervisning
- Lærere til dåpsklasser, konfirmasjonsklasse og ekteskapsklasser
- Ledere på bibelcamp om sommeren

Om lag 150 frivillige er engasjert i søndagsskolen/undervisningsarbeidet.

Søndagsskolelærerne forplikter seg til å være med i kirkens opplæringsprogram. De arrangerer workshops hver måned, på ulike nivå. Når en lærer har gjennomgått grunnkurset kan han gå videre på tre nivå. Kursene består av metodikk, pedagogikk og bibellære. De fleste tar 4 slike klasser i året. For de andre frivillige foregår det individuell opplæring, eller opplæring i grupper til de enkelte oppgavene. De frivillige jobber alltid i par.

Kirken har mange medlemmer, men brorparten av dem er unge familier. Det er travle familier, og kirken strever også med å få rekruttert frivillige til alle oppgavene som må dekkes. Fra år til år er det alltid et visst frafall, og det er en stor jobb å motivere nye til å ta et tak. Prestene og de ansatte følger personlig opp de som kan tenkes å være frivillige. Tilbudet om bred opplæring, og mulighet til å jobbe i par, bidrar til at folk kan føle seg sikrere på arbeidsoppgavene og det gjør rekrutteringen noe enklere.

Hvert år arrangerer kirken en stor festmiddag for sine frivillige. Da får de også utdelt et diplom.

Foreldrene

Mange foreldre er søndagsskolelærere. De bidrar også aktivt i det nyoppstartede koret, men der heller med det praktiske arbeidet.

2.6.2. Barnekor

St. Edwards har et kor for barn fra 7 til 10 år. Koret øver annenhver uke, ca 45 minutter på en hverdag. Korøvingen er i forbindelse med søndagsskole/undervisning. Omtrent 40 barn er med i dette koret. Som flere av de andre kirkenes barnekor oppptrer de kun på faste gudstjenester og i høytidene i kirken, og har ikke konserter eller andre opptredener.

2.6.3. Søndagsskole

Søndagsskolen på St. Edwards kalles "catechist classes". Undervisningen foregår på ukedager. Omtrent 1450 barn er registrerte til undervisning hver uke, og de er delt inn i

klassetrinn, lik grunnskolens klasser. Hver klasse har faste klasserom (bygningmessig krever dette svært store arealer, og denne delen av kirkebygningen ser ut som en vanlig skole!). Undervisningen gjelder for barn fra 4 til 17 år.

Dåpsskole

For foreldre med barn som skal døpes arrangerer kirken dåpsskole. Det legges opp til to samlinger, og foreldrene får innføring i hva det innebærer å døpe barna sine. Fra tid til annen har kirken dåp av større barn. Disse får et eget tilbud om undervisning.

Første nattverd skole

Både barn og foreldre får egne undervisningsklasser i forbindelse med den første nattverden. Det er lagt opp til tre samlinger for begge gruppene, men de er ikke sammen til undervisning. De møtes imidlertid i kirken den siste samlingen for å øve på det praktiske rundt seremonien.

Sosiale arrangement

Barn og voksne deltar sammen på en rekke sosiale arrangement i løpet av året, for eksempel ved forberedelse og gjennomføring av barnegudstjenestene i høytidene, påskeegg-jakt, halloween fest, juleselskap etc. Dette er populære arrangement, som er viktige for det sosiale fellesskapet i kirken.

Leirer

Kirken arrangerer "mini-leirer" i skoleferiene (uten overnatting). Leirene har ulike tema – sommeren 2004 hadde de for eksempel Arkeologileir for barn fra 4. klasse. Da var det gravet ned en rekke "funn" i området rundt kirken, som barna grov opp. De lærte om selve gravingen, om arkeologiske metoder og dette ble relatert til bibelhistorie. Kirken arrangerer også tradisjonell bibelleir for barn fra 4 til 12 år.

2.6.4. Gudstjeneste

St. Edwards arrangerer tre barnegudstjenester i løpet av året, som erstatter de vanlige gudstjenestene. Det er i forbindelse med jul og påske, og i forbindelse med ritualet omkring første nattverd for barna. Ellers er det ordinære gudstjenester på programmet men barna har derimot et tilbud parallelt med messene.

Barnas gudstjeneste

St. Edwards har tradisjon for å ha en egen minigudstjeneste for barn fra 1 til 5 klasse. Før prekenen får disse barna gå ut fra selve gudstjenesten og til kapellet. Der holder en av prestene eller kateketen, sammen med noen ungdommer en egen barnegudstjeneste. Her legges det vekt på å formidle dagens tekst på en barnevennlig måte, og de bruker musikk, drama og fortellerkunst som formidlingsform til barna. Mot slutten av gudstjenesten går barna inn igjen til de voksne for blant annet å ta imot nattverden. 160 til 180 barn deltar på disse barnegudstjenestene hver søndag (fordelt på to gudstjenester).

Altertjenere

Barn fra 4. klasse er frivillige medhjelpere under gudstjenesten. De går i prosesjon inn og deltar med ulike arbeidsoppgaver ved alteret og i koret under gudstjenestene.

3. Ideer og ressurser

I avsnittene som følger har jeg samlet en del praktiske ideer jeg fikk i besøkene i menighetene. Jeg har primært notert meg det jeg har vurdert som aktuelt i korsammenheng i egen menighet. Enkelt ideer har jeg justert slik at de er mer passende i korsammenheng. Noen ideer har jeg tatt med selv om de er litt på "siden" – fordi jeg likevel vurderer dem som gode ideer i menighetsarbeidet.

3.1. Ideer til åndelig input i korøvelsen

Det er godt å ha en "stille" post på programmet hver øvelse. Ofte kan det være naturlig å åpne eller avslutte med dette. Å ha et minneord eller et bønnetema er en måte å markere tilhørighet til kirke og tro. De fleste aktivitetene under er slike en kan forberede én gang, og så kan aktiviteten brukes gjentatte ganger. For at barna skal ha utbytte av dette må det være kort og presist. Det er viktig å være så godt forberedt at en vet akkurat hvilken korte linje eller budskap en ønsker at barna skal huske når de går hjem.

Postkasse: I en liten postkasse i vinduskarmen er finner barna et brev eller en beskjed hver gang de møtes. I korsammenheng kan det være en melding som gjelder et minneord, en lek, en sang, navnet på et barn som får en særlig oppgave i øvelsen el. Dersom det er ordinær søndagsskole kan det være en melding som gjelder dagens tema, en intro til en formingsaktivitet etc. Det er alltid spennende å se hva som er der. Et barn får hente posten.

Hjelpende hender: Alle barna har tegnet sin hånd, fargelagt den og skrevet navnet på den. Hendene ligger i en kurv. Hendene er hjelpende hender. En hånd kan trekkes ut og den det er får en oppgave, to og to blir trukket og skal være par i en aktivitet, et par blir trukket ut og får en spesiell oppgave til neste gang barna møtes osv. Fokuserer på at hendene skal hjelpe og gjøre gode ting for andre.

Varm potet: Et minneord eller et vers er skrevet opp så alle kan se det. En potet blir sendt fra barn til barn. Den som holder poteten først sier første ord i verset, barn nr. 2 sier andre ord osv. Etter et par runder går det flytende og raskt, og målet er å lære det utenat. Kan godt brukes på sangtekster også.

Kjærlighet er...: Alla barna får et ark og skriver med noen få ord hva kjærlighet er. Det de har skrevet klippes ut og limes på et stort ark med fin overskrift. Plakaten henger oppe hele semesteret og minner om Guds kjærlighet til oss og vår kjærlighet til hverandre.

Korets bønn: Alle barna skriver en linje til en bønn. "Jeg vil be for...." Alt limes på en plakat og kan brukes som innledning eller avslutning hver gang.

Å være redd: Vi forteller historien om Nikodemus som var redd for at noen skulle se at han besøkte Jesus. Barna forteller om alt det de er redd for. Læreren skriver det opp på små lapper. Hver øvelse blir en lapp tatt med i bønnen til slutt i øvelsen: "Vi ber for de som er redd for..."

Hjelpende føtter: Fortell historien om Jesus som vasket disiplenes føtter, Markus 9,13. Barna klipper ut hver sin lille fot i svamp. Denne tar de med hjem for å gjøre gode gjerninger der –

passer nødvendigvis best i avdelingen for renhold på bad, kjøkken el. I korskammenheng er dette kanskje en litt for tidkrevende oppgave, men om vi allerede har tegnet fot på svampene kan det gå ganske kjapt.

Fyll ut det som mangler: En måte å lære barna å slå opp i bibelen. Teksten fra noen bibelsteder er skrevet opp på et ark. Men, det mangler noen ord! Barna slår opp på riktig bibelsted for å finne ordene som mangler. Dette er for tidkrevende for ordinære øvelser, men kan brukes inne i mellom, for eksempel når øvelsen er forebeholdt forberedelse til familiegudstjeneste el.

3.2. Leker i relasjon til tema fra bibelen

Å finne fram til aktiviteter som bidrar til å gi koret et snev av søndagsskole – uten å bruke flanellografen er en utfordring. En fin måte å gjøre dette er med noe som ligner en lek – men som samtidig har et klart budskap. Ofte kan det være enklest å ta i forbindelse med oppstart i en øvelse, eller som avbrekk under øvingen. Under finnes noen ideer til slike aktiviteter. De fleste burde ta maks 10 minutter. Ofte kan det være tilstrekkelig med en kort introduksjon som dette, og så kan en eventuelt ta opp temaet til slutt i øvelsen – ved å si noen ord, ta det med i avslutningsbønnen eller syng en sang som går på samme tema.

Let og du skal finne: Gjem 50-ører og kronestykker rundt om i rommet før barna kommer. La barna jobbe i par for å lete fram pengene. De fleste vil være enig i at det var bedre å finne kronestykkene enn 50-ørene. Jo mer verdifullt noe er, jo viktigere er det for oss å finne det. *Poeng:* Sakkeus ønsket desperat å finne og se Jesus. Jesus var det mest verdifulle og han gjorde det han kunne for å få det til.

Babybildene: Få tak i babybilder av noen av barna i gruppen. Få tak i bilder av en eller begge foreldrene. Lim bildene opp på to plakater. La barna studere bildene og forsøke å finne hvilken baby som hører til hvilke foreldre. Dette krever litt forarbeid – men er en morsom introduksjon til en noen ord om hvordan vi blir som våre foreldre, hvordan vi lærer av dem og tar etter dem, og kanskje også ligner dem av utseende. *Poeng:* Slik tok Jesus også etter sin far.

Finn fem feil: La barna være i grupper på tre. Gi dem et visst antall tannpirkere. Be dem å lage et mønster av tannpirkene, og se nøye på mønsteret sitt. Så bytter gruppene plass, og gjør for eksempel 3 endringer på en av de andre gruppens mønster. Den gruppen som eier mønsteret skal forsøke å finne fram til endringene som ble gjort. Senere kan alle barna snu seg vekk og lederen kan legge til for eksempel fargede tannpirkere som gjør at endringene er mye lettere å oppdage. Alle endrer seg gjennom livet, og ikke alle endringer er like lett å legge merke til. Men Jesus kan forandre livene våre ved å sette farge på oss, gi oss noe nytt og noe som ikke alle andre har. Noe som synes godt og er viktig. *Poeng:* En blir forandret når en tror på Gud.

Farger og vann: Et enkelt eksperiment med en flaske med vann. Hell rent vann på en klar flaske. Dette vannet representerer det gode i menneskene. Men mange av oss setter seg selv først, og tenker ikke på andre. Vi fyller livene våre med ting. En etter en helles ulike konditorfarger i vannet. Fargene symboliserer ulike ting vi mennesker vil ha. Rød kan være stilige klær og fancy ski, gul kan være biler og båter, grønn kan være penger etc. Til slutt blir det til en grøt av farger som viser at personlighetene våre er ikke så rene – kanskje er de fleste er litt ”grumsete”. Til slutt helles olje oppå vannet. Når oljen blandes i vannet vil den bli

liggende på toppen. *Poeng*: Oljen representerer dem som setter andre før seg selv, og som lever for å hjelpe og tjene andre. Det viser at den som kommer sist skal bli den første i himmelen – den som tenker på andre er ren og klar, og blander seg ikke sammen med det grumsete.

Å vaske føtter: Sett papptallerkener i en sti rundt i rommet (eller gjerne ute) i passende skrittavstand. Ha noe som er skittent på tallerkenene – barberskum, søle el. Ved enden av stien settes en stol. La et og et barn gå barbeint over stien. Når de kommer til stolen setter de seg ned og lar en venn (han som gikk foran på stien) vaske føttene sine. Hvert barn får vaske føttene til et av de andre barna. *Poeng*: Slik vasket også Jesus føttene til sine venner – som en tjener for dem. Han vil at vi skal følge hans eksempel og tjene andre.

Bomullsleken: Barna jobber i par. Hvert par har en tallerken midt på gulvet. Alle barna får tape på en fot – tapen surres rundt foten med klistresiden ut. Mange bomulsdotter ligger ut over gulvet – bak en linje et godt stykke fra tallerkenene på midten. Det er bare lov å hinke. Barna skal samle bomulsdotter på foten med tape. Når tapen er ”mettet” må barna hinke til tallerkenen, sette seg ned på gulvet, fjerne bomullen fra foten og legge dem på tallerken. Barna kan ikke ta bomulsdottene av sin egen fot, kun partnerens. Det er om å gjøre å samle flest bomulsdotter på for eksempel to minutter. *Poeng*: Jesus var tjener for oss, slik vi også skal tjene hverandre. Barna tror kanskje at den som fikk flest bomulsdotter ville vinne, men egentlig vant alle fordi alle måtte hjelpe hverandre for å klare flest mulig.

T-skjorte og synder: Ha med en diger t-skjorte. Legg den midt på bordet. La barna få hver sin tusj og be dem skrive på skjorten alle de syndene de kan komme på. Genseren blir stygg, og ingen har noe lyst til å gå rundt med den på. La et barn ta på genseren. Be barnet om å holde hendene til et annet barn. La de øvrige tre skjorten fra det ene barnet over på det andre. *Poeng*: Vi trenger hjelp for å bli kvitt alle syndene våre – Jesus hjelper oss med det, akkurat som barna hjalp hverandre i leken.

Å bære syndene: Del barna inn i grupper på 2-3. La dem få noen blanke kort hver. De skal diskutere seg fram til hvilke synder folk gjør hver dag, og skrive ned en synd på hvert kort. Så skal alle barna krølle sammen kortene, holde dem i hendene og bære ”sine” synder rundt i rommet mens læreren ber dem gjøre ulike oppgaver – hilse på hverandre, rydde på plass stolene, skrive navnene sine på tavlen etc. *Poeng*: Barna erfarer hvor vanskelig det er å bære med seg syndene i dagliglivet. Barna kan evt. rette ut igjen papirene og tape dem til et kors (som er i rommet) etterpå – det symboliserer at Jesus døde og tok med seg våre synder.

Test I: Gi barna fysiske tester for å se på hvor utholdende de er. Det kan for eksempel være:

- holde en fot på ryggen og balansere på den andre i et minutt
- hoppe på en fot uten å stoppe eller falle i et og et halvt minutt
- holde hendene rett ut i luften og stable bøker på dem uten at de bøyer armene

Poeng: Disiplene måtte tåle mange tester og utfordringer som kristne. De stod for det de trodde på og tålte det de ble utsatt for.

Test II: Barna får et stykke papir og en blyant. Papirene brettes i lengderetningen fire ganger. Skriv ”tro” på en av de smale sidene på papiret. Legg den tynne papirstrimmelen på håndbaken. Organiser barna i lag og arranger en staffett. Barna går en distanse med papiret balanserende på håndbaken. Dersom de mister den må de begynne på nytt. *Poeng*: Leken viser at det kan være vanskelig å være kristen, og det var spesielt vanskelig for disiplene til Jesus.

Test III: Ta med barna ut. Be dem finne en jordklump og en stein hver. Be alle barna stå på jordklumpen. Så skal alle stå på steinen. Jordklumpen vil bli flat og smuldre opp. Steinen består. *Poeng:* Jesus vil minne oss på at kristne må være sterke som steiner.

Hviskeleken: Gjem en pose med noe godt et sted i rommet. Når barna kommer stiller de opp på en rekke. Læreren sier at han vil gi en beskjed til det siste barnet i rekken. Hvisk en melding til det første barnet, for eksempel: ”Gå til (der posen ligger). Ta ut posen med godterier. Åpne posen og del med alle de andre barna her.” Vanligvis vil ikke meldingen komme fram til sistemann slik. Det er ikke alltid lurt å snakke til noen via noen andre. *Poeng:* Vi kan alltid snakke direkte til Gud – og han misforstår aldri.

Å ikke høre: Læreren putter ”sov i ro” i ørene. Tar en pose med noe godt og setter seg i ring med barna. Han sier at han har med seg noe godt til barna som de skal få i dag, men uten å gjøre mine til å dele det ut. Etter litt tid vil barna spørre om de kan få smake. Læreren sier at han ikke hører så godt hva de sier. Etter å ha gjort dette en stund må læreren ta dottene ut av ørene – og spørre igjen hva barna vil. *Poeng:* Gud hører alltid det vi sier og vi kan snakke direkte til ham.

Gud kommanderer: Gi en rekke, kjappe kommandoer til barna - for eksempel:

- Sitt ned
- Ta av skoa
- Ta på skoa
- Stå opp og klapp i hendene en gang
- Snurr rundt tre ganger
- Hold hender med en venn
- Slipp hendene til vennen
- Sett deg på en stol
- Stå i sirkel
- Lukk øynene og hold hendene på ryggen

Legg noe godt i hvert barns hender mens de står slik. Snakk med barna om å ta i mot beskjeder – om å utføre dem umiddelbart og hvordan de liker det. *Poeng:* Gud kan be menneskene om å gjøre noe som de ikke forstår grunnen til.

Tampen brenner: Send et barn ut på gangen. Gjem en nøkkel et sted i rommet. Når barnet kommer inn og skal lete etter nøkkelen får han hjelp av de andre. I stedet for å si tampen brenner skal barna skjelve mye/lite avhengig av hvor mye tampen brenner. *Poeng:* ”Jordskjelvene” hjalp barna å finne nøkkelen, slik jordskjelvene hjalp Silas og Paul å bli fri fra fengselet (Apg 16,16-34)

Lang rekke: Ta med et langt tau og la barna holde fast i tauet i en lang rekke. Den som går først er leder. Alle må gjøre slik han gjør, gå dit han går. *Poeng:* Vi mennesker, både barn og voksne, lar oss ofte lede av andre. Hvis vi tror på Gud kan vi ledes av ham i stedet for å bli ledet av andre.

Spørrekonkurranse: En morsom måte å lære fakta fra bibelen – hvor mange bøker er det i bibelen, hvor lenge var Jonas i hvalens mage, hvilken konge skrev de fleste salmene i Salmenes bok etc. Kan spilles i lag som konkurranse, eller det kan være en fast post på programmet hver øvelse.

Fotoapparat

Dette krever litt mer tid, men er en flott aktivitet. Egner seg kanskje best for en søndagsskolegruppe. Barna kan jobbe sammen i par, og hvert par må ha et engangskamera hver (evnt. digitale kamera hvis de kan få med seg hjemmefra). Krever at man på forhånd har gjennomgått temaet så barna vet hva oppgaven betyr. Man må være i kirken. Ideer til oppgavene kan være å fotografere

- Detaljer som har med dåp å gjøre
- Symboler i kirken som viser til treenigheten
- Et visst antall gravstøtter – som etter barnas syn er spesielle på noen måte
- Alle bøkene som finnes i kirken (og hva slags bøker det er)

Når filmene er framkalt setter barna dem selv i fotoalbum og skriver om det de har fotografert. Fotoalbumene er fine i undervisningen senere.

3.3. Andre leker og musikalske øvelser

Under har jeg nevnt andre leker og aktiviteter som kan være morsomme til avveksling i korøvelsen. Mange er gode til å trene rytme og takt. Noen er utmerket til å trene opp evnen til å snakke, synge eller bevege seg alene – mens mange andre ser på. Andre er uten tvil ledertrening – for etter hvert som barna kan aktivitetene bør alle få prøve å lede gruppen.

Ringlek I: Barna deles i to grupper. Det må være et barn til overs (ikke partall). Den ene gruppen tar hver sin stol og setter seg på denne. Stolene må stå i ring, og det settes inn en stol for mye i ringen. Den andre gruppen stiller seg bak hver sin stol (et barn står da bak en tom stol). Den som står bak den tomme stolen møter blikket til en av dem som sitter og blunker. Så skal denne springe fra sin egen stol og sette seg foran den han fikk blunket av. Den som står bak stolen til han som ble blunket til må prøve å fange han før han springer. Hvis han ikke klarer det har han tom stol, og det er hans tur til å blunke. Man kan gjerne ha to tomme stoler – og to som blunker.

Ringlek II: Alle sitter på stoler i en ring. Et barn står i midten. Han sier at alle som har strikk i håret skal finne en ny stol. Når de det gjelder reiser seg må han prøve å kapre en stol. Slik blir et annet barn til overs og sier hvem det er som skal bytte stoler neste gang (de som har navn med E i, de som har krøller, de som har brune øyne, de som liker solo etc).

Bevegelsesmemory: To lag skal gjette (en eller to på laget), og disse må gå ut av rommet først. De som er igjen finner sammen i par. De avtaler en felles bevegelse. Så setter alle seg ned rundt om i rommet. Den som skal gjette kommer inn og ”åpner” to personer annen hver gang. Så må de finne to ”like” og huske hvem som har hvilken bevegelse. Leken fungerer akkurat slik som vanlig memory som et bordspill.

Spagetti: Lederen forteller barna at de skal være spaghetti. Alle er stive som pinner. Så blir de lagt opp i kaldt vann. Alle er fortsatt stive som pinner. Så skrur de platen på, og vannet blir sakte varmet opp til det fosskoker. I prosessen går barna fra å være stive små pinner til løse og ledige og helt ukontrollerte i bevegelsene. Til slutt er alle ferdig kokt og faller om på gulvet. Så kan alle ta spaghetti og ”supe” den i seg. Passer godt til oppvarming.

Skyggen: Spill morsom musikk. Barna deles i par. En leder – og den som går bak er skygge og gjør akkurat det samme. Når musikken stopper masserer den som står bak den som står foran, og så bytter de plass når musikken begynner igjen.

Plukke bær: Når pianoet spiller lyse toner plukker vi epler og strekker oss langt opp. Når pianoet spiller medium lyse toner plukker vi bringebær rett framfor oss. Når pianoet spiller medium mørke toner setter vi oss på huk og plukker blåbær. Og når pianoet dundrer i veg på de mørkeste tonene legger vi oss flate i lyngen. Så er det opp til pianisten å sørge for at vi får opp tempoet og pulsen!

Aruste sha: En er leder. Han sier en setning først og så repeterer barna. Så sier alle sammen refrenget. Neste gang sier han første linje – barna repeterer, så bygger han på med andre linje – og barna repeterer. Så kommer refrenget. Slik bygger han på en setning for hver ”runde”. Alle gjør selvsagt det som blir sagt i linjene!

1. Thumbs up
2. Wrists together
3. Elbows in
4. Feet apart
5. Knees together
6. Back bend
7. Head up
8. Tounge out

Refreng (taktfast) mens man svinger lett fra høyre til venstre:
Aruste sha aruste sha aruste sha sha

Gruppeleken: Lederen gir beskjeder om at alle skal stille opp

- i en linje
- i en linje, men som en banan (buet linje)
- som et ”kor” i fire rekker
- i en klump
- i to ”klumper” osv
- i en ring
- i en ring med 5 barn osv
- i en rekke bak hverandre
- i rekker med 4 barn i hver

Lederen kan bruke fantasien og med trening blir barna flinke til å ta ordre, og danne de riktige formasjonene. Tips: Hver gang barna har stilt opp i en formasjon synger man/repeterer en sang/del av en sang som man ønsker å øve ekstra på. Dette er en god måte å leke seg til vanskelige strofer, deler av stemmer, overstemmer etc.

Kims lek I: Et barn er frivillig. Alle studerer barnet. Så går han ut og det er om å gjøre å huske flest mulig detaljer fra klær og fremtoning.

Kims lek II: Et barn er frivillig. Alle studerer barnet. Så går han ut og vi endrer noe på ham – sette på hatt, briller, spenne i håret, eller ta vekk beltet, en skolisje etc. Så må forsamlingen finne fram til ”feilene”.

Klapp i ring I: Alle sitter på stolen. Lederen klapper en serie klapp, og alle repeterer. Etter hvert som barna blir drevne kan klappene være på ulike steder på kroppen. Når dette blir for lett kan lederen begynne på neste serie før barna er ferdige med den første.

Klapp i ring II: Alle sitter på stolene. Alle barna ser ned (ikke på hverandre eller lederen). Lederen klapper en rytme. Alle repeterer. Ellers som over.

Klapp i ring III: Alle står. Alle må ha en rytme, en puls i kroppen (lederen må tydeliggjøre denne først). Lederen sender et enkelt klapp i en retning. Det skal gå fra person til person i riktig rytme/puls. Den som gir klappet skal se den som får klappet i øynene. Klappet kan gå rundt før lederen setter i gang et nytt (to klapp, en serie klapp el). Når man avanserer kan lederen sette i gang et nytt klapp før det første har kommet helt rundt.

Klapp i ring IV: Alle står i ring. Alle må ha en rytme, en puls i kroppen.

- Alle teller sammen til 9 og klapper på likt på 9.
- Alle teller sammen til 5 – og så skal alle telle videre inne i seg og klapper likt på 9.
- Lederen teller høyt til et vilkårlig tall – alle teller videre inne i seg og klapper likt på 9.

”Hawaiiiskritt”: Dette er en morsom måte å trene takt og rytme på. Alle barna står i en ring. Legg vekten på høyre fot, som settes et skritt inn i ringen. Legg vekten tilbake på venstre fot, som ikke flyttes, bare løftes litt mens vekten er på høyre fot. Sett høyrefot et skritt ut av ringen og legg vekten på den. Legg vekten på venstre fot igjen – som fortsatt er på omtrent samme sted. Begynn på nytt med høyre fot inn i ringen. I prinsippet settes altså samme fot først et skritt inn, og så et skritt ut av ringen. Og det er hele trinnet. Det er en utfordring å øve alle barna til å klare dette likt og i takt.

Navn: På skritt inn sier lederen navnet sitt. På neste skritt inn repeterer alle barna dette. Så er det nestemann i ringen sin tur. På skritt inn sier han navnet sitt. Alle repeterer på neste skritt inn.

Navn og bevegelse: Som over, men idet den som leder sier navnet sitt lager han en bevegelse. Alle gjentar som over, og turen går videre rundt i ringen.

Klapp: Leder begynner en klappesekvens som begynner på skritt inn. Barna repeterer på neste skritt inn. Det er mulig å lage mange spennende kombinasjoner, med klapp, pauser, klapp på bryst, knær, skuldre, knips osv. Etter litt trening kan barna lede.

Strofe: Leder kan synge en strofe eller lage lydkombinasjoner som begynner på skritt inn. Barna repeterer. Det finnes ingen grenser for hva dette kan være. Etter litt trening kan barna lede.

To lag: Barna kan stå på to linjer med ansiktet mot hverandre. Trinnene er de samme, begge linjene går skritt inn (altså mot hverandre) på likt. Så kan en øve inn lydkombinasjoner som er ulike for de to lagene. En kan for eksempel si ”tssssj” på skritt inn, og ”ooo” på skritt ut (høyre fot). Den andre gruppen kan si ”åja” på vekt på venstre fot, og klappe en gang på neste vekt på venstre fot. Slik får en et morsomt samspill.

Sangskogen: Alle barna står stive som statuer spredt rundt i rommet. Velg en sang alle kan godt. Lederen begynner å synge sangen mens han går rundt. Når han tar på et av de andre barna må han selv stoppe og synge og stå helt stiv og stille. Barnet synger videre og går rundt i skogen. Når han tar på et annet barn er det dennes tur til å synge. Det skal trening til for å holde sangen ”flytende”.

Telle til 15: Alle står i ring. Alle ser ned i gulvet. En begynner å telle. Han sier 1. Etter dette kan hvem som helst si 2, og slik teller man seg oppover til 15. Ingen vet hvem som skal si det neste tallet, og dersom to kommer på å si det likt er leken over, og man må begynne på 1 igjen.

Sangrekke: Barna deles i to grupper. En gruppe er publikum. De andre stiller seg på en rekke bak hverandre. Den som står foran synger en strofe eller litt av en sang. Han bestemmer selv hvilken sang, hvor lenge etc. Når han synes han er ferdig bukker han og sier ”Takk”. Så går han ut av rekka og stiller seg bakerst. Den som nå står foran i rekken gjør det samme. Leken går vanligvis veldig raskt, så det gjelder å holde hodet klart og tenke ut en strofe man vil synte. Hvis man er helt ”blank” er det lov å bukke og si ”Takk” og gå ut av rekken.

Undertekst: Velg en enkel barnesang som alle kan. Still opp to og to mot hverandre. Barna synger annenhver gang. Lederen bestemmer at sangen skal synges med forskjellig ”stemning”. For å få fram slike undertekster kan vi forestille oss for eksempel:

- Jeg har akkurat vunnet en million kroner
- Jeg har en fantastisk hemmelighet som jeg ikke vil si bort
- Hunden min ble påkjørt og døde i dag
- Jeg er så innmari forelsket i deg

Blikkdirigenten: Barna sitter spredt rundt i rommet, med armene opp i luften. Lederen står/går rundt og synger en vilkårlig sang. Det er om å gjøre for lederen å holde alle barnas armer opp i luften. Sakte daler armene til barna som sitter på gulvet. For å få dem høyt opp igjen må lederen få direkte blikkontakt med hvert barn. Det kan etter hvert bli hektisk å holde oversikten! Hvis et barns hender når gulvet sier han ”pip” og leken er slutt.

3.4. Ideer til engasjement i gudstjenestene

Kirkens gudstjenester for barn kan, slik jeg ser det, legges opp på to ulike måter:

- Å tilpasse gudstjenesten til barnas nivå. Vi lager en spesiell gudstjeneste for barna, med enkle elementer de har forutsetning for å forstå og delta i. Vi går bort fra den ”ordinære” gudstjenesteformen. Vi bruker korøvingene til å lage deler av gudstjenesten.
- Å gjennomføre en tilnærmet vanlig gudstjeneste – men bruke barnekoret til å øve på de ulike elementene, så barna kan dem så godt at de kjenner dem igjen og kan delta aktivt. I tillegg kan preken/bønner etc. være tilpasset.

Begge måte å feire gudstjeneste på kan være gode. Poenget er at det som foregår i gudstjenesten er kjent stoff. Om man velger det ene eller det andre er kanskje ikke så viktig – men hvis barn og foreldre skal føle seg velkommen og som en del av livet i kirken må de føle at de er *deltakere*, ikke bare tilskuere.

De fleste menighetene jeg besøkte arrangerte bare spesielle barn gudstjenester i forbindelse med høytidene. Disse gudstjenestene var laget på barnas premisser. I tillegg var det både naturlig og selvfølgelig at alle barn var med på vanlige messer. Denne tradisjonen gjorde at de veldig tidlig ble kjent med liturgien i gudstjenesten. Under følger noen ideer til hvordan man kan engasjere barn og familier i gudstjenestene, samt noen ideer til hvordan en kan dramatisere enkelte gudstjenester/tema. På dette feltet er det uten tvil et større og bedre tilfang av ressurser her i landet.

Tekstlesing: En hel familie får ansvaret for tekstlesingen i gudstjenesten og de deler den mellom seg etter ønske og evne.

Kirkeverter: Korbarna deles inn i grupper med en forelder som leder. Hver gruppe kan ha 1-2 ganger som kirkeverter i løpet av året. De hjelper til å gjøre kirken klar før gudstjenesten og ønsker velkommen/deler ut salmebøker med mer. Barna kan godt være kirkeverter selv om det ikke er i forbindelse med familiegudstjeneste.

Prosesjon: Noen barn går med i prosesjonen opp til alteret og bærer med seg det som skal til for å ”dekke” alteret og korpartiet. Dette organiseres best dersom barna frivillige setter seg opp på lister.

Velkommen: Et barn ønsker velkommen til kirken og leser et dikt/bønn.

Salmer/sanger: Barna og korlederen bruker litt tid på en øvelse til å plukke ut sanger som egner seg som allsang.

Barnas tid: Alle barna i kirken kommer fram til koret. Prest eller kateket setter seg ned med barna og har en kort andakt for dem – på deres premisser.

Bønner: På korøvingen setter vi av noe minutter til å diskutere oss fram til noen bønnetema. Lederen noterer dem bak på plakater, og barna får med seg plakaten hjem. Barna skal skrive temaet med store bokstaver og illustrerer. Hvis barna/foreldrene takler flere oppgaver kan de også bli bedt om å skrive en bønn ut fra temaet, som barnet leser opp. Plakatene kan brukes under forbønnen.

Påske I - Det siste måltidet: Fortelleren leser historien om Jesus og disiplenes siste måltid. 12 barn er kledd ut som disipler. I koret står en langbord. En etter en kommer disiplene inn, mens fortelleren leser om hver enkelt. Til slutt er alle samlet rundt bordet. Jesus kommer og tar sin plass. De hygger seg og spiser og drikker. Fortelleren leser og når historien kommer til at de deler brødet og vinen ”fryser” disiplene og Jesus i sine posisjoner (lik det kjente bildet av Leonardo da Vinci). I mellomtiden blir et brød sendt rundt i menigheten. Alle tar et stykke hver. Små kopper med ”vin” blir sendt rundt. Alle venter med å drikke til alle har fått. Disiplene og Jesus trer ut av sine ”frys-posisjoner” og så drikker og spiser menigheten sammen med dem. Fortelleren avslutter historien med å fortelle kort hva som skjer med Jesus og hver enkelt disippel mens de går ut en og en.

Påske II - Jesu nagler: Alle får utdelt en spiker hver når de kommer til kirken. Et stort trekors står i koret. Noen fra menigheten leder hver sin del av prekenen. De leser/forteller om ulike synder som stolthet, svik, misunnelse, ubestemmelighet, ondsinnethet og hat. Etter sin del spikrer de ”sin” synd inn i et trekors. Til slutt får alle i menigheten komme fram og i stillhet spikre inn sin egen spiker.

Påske III – Korset: Alle barna som kommer til kirken denne dagen får en utdelt blomster (med kort stilk). Blomstene er i ulike farger (hvit, rød, gul). Fargene symboliserer ulike deler av dagens tekst – og symbolikken må komme fram i prekenen. Framme i kirken står et enkelt kors av oasiseblokker limt sammen på for eksempel en papp. Påsketeksten leses og i løpet av prekenen blir de barna som har for eksempel har hvite blomster bedt om å komme fram. I mens synger menigheten en sang som passer til denne delen av prekenen. Barna stikker blomstene sine inn i oasisen. Til slutt har alle barna dekket korset med blomster i ulike farger.

Julespill I: Koret bruker en øvelse til å lage juletrepynt før jul – i tråd med julekrybben må det lagets dyr, engler, hyrder, stjerner og de vise menn. Julaften blir juletrepynten delt ut til alle barn når de kommer inn i kirken. Under prekenen fortelles juleevangeliet, i en slik form at de enkelte elementene i julekrybben får omtale. De barna som har akkurat denne juletrepynten kommer fram og henger den opp på et tomt juletre (bare med lys som ikke er tent) som står i koret. Før de går tilbake til plassene sine synger menigheten en sang om akkurat dette temaet. Til slutt er juletreet pyntet med alt som hører julekrybben til. Lysene tennes. Når fortelleren kommer til Josef, Maria og Jesusbarnet kommer de inn i kirken levende, gjerne med en liten baby som Jesusbarn.

Julespill II: Hver søndagsskolegruppe har sin funksjon (noen er engler, noen er hyrder, noen er stjerner etc). Hver gruppe øver inn en sang som passer til deres rolle (sang om englene, sang om hyrdene, sang om stjernen etc). Juleevangeliet fortelles i gudstjenesten og blir bundet sammen av gruppene som kommer fram, utkledd og med sin sang. Barna venter i koret til alle har kommet fram og framført sin sang. Julespillet avsluttes med en felles sang av alle barna.

Julespill III: Både barn og voksne sitter på plassene i benkene i dette enkle julespillet. I programmet for kvelden står det en oversikt over alle lydene som passer til de enkelte elementene og dyrene i juleevangeliet. Så blir juleevangeliet fortalt på en slik måte at hvert enkelt element/dyr får omtale minst en gang. Når sauen blir nevnt bryter menigheten, når ordet stjerne blir nevnt sier menigheten ”blinke-blinke” etc. Dette blir vanligvis morsomt og minnerikt for både barn og voksne.

3.5. Engasjerte frivillige og foreldre

Under følger andre ideer som kan være aktuelle for barn, voksne eller eldre – hver for seg eller sammen. Noen av disse forslagene er for meg nye, men både morsomme og kreative måter å skape aktiviteter og engasjement i kirkens regi. I bakhodet har jeg hele tiden hatt foreldrenes engasjement. Noen av ideene har også den fordel at man kan samle inn penger til menigheten eller koret samtidig som man gjør noe sosialt. Når det å samle inn penger gjøres på kreative og morsomme måter skaper det også engasjement. Jeg har også tatt med noen få ideer som jeg syntes var gode eller litt utenom det vanlige – selv om de strengt tatt ikke har noen direkte sammenheng med barnearbeidet.

Utdeling av bibler, CD, bok el.

Alle i en målgruppe får invitasjon, men for å motta gaven må familien sende en svarslipp med påmelding til den gudstjenesten de ønsker å motta bibelen. Et visst antall gudstjenester kan være åpne for utdeling av slike gaver. Da får man en bedre spredning av familiene og en får et litt annerledes innslag i flere gudstjenester.

Kveldsmat

Dette må være enkelt! En gruppe foreldre tar med seg påsmurte skiver på fat, melk og kanskje kakao. Servietter og pappkrus duger – og maten serveres der korøvingen er. Dette skaper fellesskap og er veldig sosialt. Det krever heller ikke mye organisering å få til dette for eksempel etter annenhver øvelse.

Adventfestival

Juleverksted, pizza og pepperkaker, andakt, julemusikk og familiehygge. Dette er noe koret gjerne kan arrangere for seg selv, eller kanskje kvinneforeningen vil stille opp for korets barn og foreldre?

Gjesteboek

Både faste medlemmer og gjester skriver seg inn hver søndag. Bilder og program kan gjerne limes inn etter hvert. På korøvingen kan en liste over alle medlemmene henge framme, slik at de selv krysser seg av. Å ha en oppmøtebok der alle skriver navnet sitt er også fint, da kan den samtidig fungere som et fotoalbum.

Fotoalbum I

Hvert år får en gruppe barn (for eksempel 5. klassingene, evt. med foreldre) i oppgave å gå rundt i kirkerommet, kirkeaktivitetene, kontorene osv. for å fotografere det de synes er fint og spesielt med kirken sin. Bildene blir samlet i album som står lett tilgjengelige for alle. Dette er en flott måte å huske på hvem som brukte kirken fra år til år og vise mangfoldet i aktivitetene, og ikke minst ta vare på kirkens historie.

Fotoalbum II

Pass på at det blir tatt bilder fra korets arrangement! Det beste er om noen barn kan ta bildene, men foreldrefoto er også bra! Samle inn kopier og hold orden i fotoalbum. Skaper identitet, tilhørighet og over tid – mye moro!

Jeg skulle ønske....

Et lite foldet ark ligger ved søndagens program i kirken. Inne i arket står det skrevet ”Jeg skulle ønske.... ” og så stikkord som

- at vi kunne synge denne salmen...
- at vi kunne be for...
- at organisten ville spille...
- at kirken ville arrangere....

De som vil fyller den ut, evt. anonymt, og legger den i en postkasse ved utgangen av kirkerommet.

Pretzel søndagen

I stedet for søndagsskole samles små og store til felles bakst. Alle baker pretzels. Deigen er delt opp i passende emner, og langbord er dekket av plastduker og det er plasthanske til alle. Temaet for en gudstjeneste er disse små pretzel'ene. I barnas preken under gudstjenesten forteller presten om opprinnelsen til disse små kjeksene, om munken som begynte å bake dem, om formen som symboliserer armene som var krysset i bønn, og om de tre hullene i pretzelen som symboliserer treenigheten. Denne tradisjonen kom med båt fra Europa til USA for mange år siden. Barna folder armene i bønn slik munkene gjorde. Etter gudstjenesten er det kirkecaffe med pretzel til alle.

Vårauksjon

Menigheten gir bort det de *kan* best – i form av tjenester - og alt blir auksjonert bort (for eksempel tennisleksjoner, strikke et plagg, barnevakt, vaske bilen, bake en bursdagskake, cater middag til 6, hagearbeid, dataopplæring, sylte og safte etc etc).

Kunstauksjon

Kirken har opprettet avtale med en kunstforhandler. Han kommer fast hvert år og arrangerer kunstauksjon og salg i kirken. De frivillige i kirken legger alt til rette, men kunsthandleren har hånd om auksjonarius, bilder og salget. Arrangementet drar gjester fra fjern og nær, og kirken tjener en prosentvis andel av salget.

Ressurser i lokalsamfunnet

Det er viktig å ta i bruk ressurser fra foreldreguppen eller andre lag og foreninger. Det skaper gode relasjoner mellom kirke (kor) og det øvrige lokalsamfunnet. Drama- og danseinstruktør fra kulturskolen til julespillet, fotballtrener fra idrettslaget til en annerledes sommeravslutning eller en kveld med allidrett, instruktør fra leikarringen til en alternativ korøvelse, skiinstruktører fra skiskolen til korets skihelg. Det er uante muligheter!

Talenter og ønsker

Menigheten (eller koret eller søndagsskolen) setter opp en oversikt over hvilke oppgaver de trenger frivillig innsats til i en periode eller for et prosjekt. Listene må være ryddige – med dato, sted, oppgave, etc. Listen distribueres til medlemmene og så får hver og en sette seg opp på det de ønsker, kan og vil bidra med. Det må være rom for både små og store oppgaver på listen.

Salgsvarer

- Kirken kjøper vår- og sommerplanter engros og har eget utsalg i hagen bak kirken på faste dager om våren. Frivillige pensjonister administrer salget.
- Om vinteren selges det lys til å tenne på gravene (særlig aktuelt i julen).
- Julekort, gavekort og gavepapir selges i administrasjonen.
- Morsdagsblomster - bestillingsskjema leveres ut til menigheten søndagen før morsdag. Bestillingene kan hentes i kirken lørdag ettermiddag, eller hentes i kirketiden på morsdagssøndagen.

Progressive måltider

En sosial og artig måte å bli kjent med hverandre og hos hverandre. Måltidet starter i kirken, med en velkomstdrikk. Så går ferden til noens hjem – med biler eller til fots. Der blir det servert en forrett. I neste hjem får man en enkel hovedrett og slik kan man holde på til man bli mett! Selskapet kan avsluttes med sang eller andakt i kirken. Dette kan enkelt tilrettelegges for barna i koret. Da kan en med fordel legge inn aktiviteter også (aking, konkurranser el.). Noen av ”stasjonene” kan like gjerne være utendørs. Hvis man er i det kreative hjørnet kan man lage rebuser som viser veg fra sted til sted.

Kirkefrokost (eller lunsj/andre måltid)

Enkel selvbetjent buffet står klar før gudstjenesten. Menigheten betaler ikke fast pris – men legger igjen ”donations” i en kurv. Dette er enkelt å arrangere – og man kan se helt vekk fra vekslepenger, kasse, nok folk til å betjene både mat og penger etc.

Gave kurver

Dette er en vri på vår tradisjonelle ”lodd på bok” eller annet loddsalg. På forhånd definerer arrangøren noen tema for 3-4 kurver. Det kan være ”baby-kurven”, ”hage-kurven”, ”familie-kurven”, ”håndarbeid-kurven”, ”helse-kurven” etc. Temaene blir annonsert og alle blir oppfordret til å gi noe som kan passe i disse kurvene. Så danderes fine kurver med spennende innhold og til hver kurv hører en glasskrukke. Man selger loddstrimler som hver og en må

skrive navnet sitt på, og legge i den glasskrukken de selv har lyst til å vinne. Salget går vanligvis strykende – og det er veldig engasjerende.

Tid og talent

Alle familiene som deltar får utdelt 100 kroner hver. Oppgaven er, i løpet av en fastsatt tidsperiode, å investere pengene i noe – slik at de formerer seg og blir flere. Man oppfordres til å bruke sine talenter – for eksempel kan barn kjøpe melk og smør og steke vafler som de selger. Eller kanskje investere i svamp og bilshampo og vaske naboenes biler. En hobbykunstner velger kanskje å kjøpe en ny pensel, male noe og selge? Det finnes ingen grenser for kreativiteten. Resultatene – både historiene og pengene, blir presentert i en gudstjeneste.

Arkivet

Menigheten inviterer til formiddagskaffe der man prøver å identifisere hvem som er på gamle bilder, hva som står i utydelige, gamle brev el. Kan godt kombineres med

Historietreff

Menigheten inviterer til formiddagskaffe og tema er tider som har gått. Gjestene får være med på spørrekonkurranse med spørsmål fra kirkens eller lokalmiljøets historie (disse to passer kanskje best for eldre).

4. Oppsummering og evaluering

Å jobbe med et prosjekt der en skal bevege seg ut i nytt og ukjent farvann kan ofte bety at resultatet ikke blir akkurat de en på forhånd tenkte seg. Å arbeide med et prosjekt kan bety at en går gjennom en utvikling, en prosess. Fra idé, via gjennomføring, til resultat og evaluering. Underveis i dette prosjektet har jeg noen ganger følt at det jeg opprinnelig var ute etter ble et tåkete, ullen mål – som jeg ikke helt klarte å sette i relasjon til det jeg opplevde og erfarte. Det jeg omsider har fått ned på papiret her i denne rapporten er kanskje ikke helt det jeg var ute etter, men det er likevel mange ideer som jeg gleder meg til å bruke i koret mitt i menigheten hjemme.

4.1. Nye menigheter – nye løsninger

Å besøke nye menigheter i et annet land var svært interessant og spennende. Det er fint å ha mulighet til å stikke innom en gudstjeneste i en fremmed kirke. Det kan de fleste få til på feriereiser eller opphold i utlandet. Det jeg fikk anledning til i vinter var å bruke tid med de ulike menighetene – og det gav mange erfaringer. Noe av det jeg har lært har jeg forsøkt å feste til papiret her i rapporten, men det var mange andre ting som jeg så og opplevde, og som kanskje var vel så interessante. Ved gjentatte besøk i et knippe kirker og menigheter ser man hvordan ting fungerer, og jeg må innrømme at jeg fikk ideer og nye tanker omkring mange ulike tema – som ikke er en del av problemstillingen for og målet med dette prosjektet.

For hvordan løser andre menigheter behov for rundvask i kirken sin? Blir rundvasken en familieopplevelse når både liten og stor får en vaskeklut, og et festmåltid blir servert etterpå? Kanskje er ikke målet å bruke medlemmene for å spare penger - men å skape samhold og tilhørighet til kirken?

Hva skal forresten en kirkevert gjøre? Dele ut salmebøker og rydde i benkene? Eller er det å ha noen stående ved inngangen – klare til å ta hver enkelt gjest i hånden kanskje den viktigste oppgaven? Føler gjestene at de betyr noe for kirken når de blir møtt med et oppriktig velkommen, når noen hjelper dem å henge av seg jakken og de blir vennlig oppfordret til å skrive seg inn i gjesteboken? Og når det er stående kirkekaffe etterpå så sørger de samme menneskene for at ingen blir stående alene. Kanskje skal kirkeverten ha en slik sosial oppgave – å bidra til at alle føler seg inkludert og vel under kirkens tak?

Og kan store glassdører og vinduer ut i gangen utenfor kirkerommet bli et symbol på at skillet mellom *innenfor* og *utenfor* ikke er så stort? Forstyrrer det egentlig at noen i menigheten går ut og inn under gudstjenesten? Om det noen ganger står et titalls mennesker i gangen utenfor – som snakker stille og følger halvt med – er det et problem? Gjør det egentlig noe at ikke alle får med seg hvert ord presten sier – men som heller hjelper små jenter som må på do, som ser til at noen tenåringer ikke springer fram og tilbake i gangen, som følger en eldre dame som kom for sent fram til en ledig plass og som ellers bare hygger seg stille i hverandres selskap? Kanskje de som står der i gangen ikke ønsket å høre hele prekenen denne dagen – men de kom likevel til kirken fordi det er et hjem som de føler seg vel i?

Hvor viktig er et ”bibliotek” i kirken, et rom som ser ut som en vanlig stue, for menighetens bibelgruppe? Bidrar dype lenestoler, stuebelysning, bilder på veggene, romaner og fotoalbum i hyllene til at det er avslappende å komme til kirken en ettermiddag – etter dagens mas og

kav? Ingen må rydde huset eller støvsuge for at bibelgruppen skal kunne møtes ”hjemme”. Kirken er jo også et ”hjem”! Vil flere være med og føler flere seg avslappet når omgivelsene er riktige?

Og hva betyr det for de frivillige å få utvidet ansvar? Sier det noe om tiltro til andres evner og kvalifikasjoner når presten gir slipp på en del oppgaver innen sjelesorg, husbesøk, eldreomsorg, soknebud osv – og betror disse til frivillige som har fått opplæring? Kan disse lege medhjelperne nå fram til noen som ikke presten ville fått kontakt med? Kan disse bidra til at presten blir mer fristilt til å ta seg av oppgaver som bare han kan ta hånd om? Viser det at kirken er en åpen kirke når andre enn presten blir tiltrodd denne typen oppgaver?

Vi har mye å lære av amerikanske menigheter og kirker – men i denne sammenhengen er det en digresjon.

4.2. Menighetsarbeidet og barnekoret

I en liten menighet er gjerne koret det eneste menighetsarbeidet for barn. Og i min menighet er det ingen tvil om at det har bred oppslutning fordi det drives ”forsiktig”. Det har en kristen profil, men på en slik måte at foreldre og barn synes det er ”passe mye” tro og religion. Dette er en balansegang. For det er også en målsetning å nå ut til så mange som mulig med et budskap om at kirken og vår kristne tro og tradisjon er noe vi ønsker at barna våre skal føle seg kjent med og ha et godt forhold til. Det vil igjen gjøre at de ønsker å fortsette å være en del av kirken når de blir eldre og senere voksne.

Et annet poeng er at kristendomsfaget i skole ikke lenger er dåpsopplæring. Dette er en annen grunn til at koret – som favner så mange barn – kan og bør gjøre noe av denne jobben. Men, nok en gang, ”varsomhet” er viktig. Det jeg opplever i egen menighet, med eget kor er at foreldrene som kommer dit med barna sine ikke er så opptatt av kirken og kirkens liv. De fleste vet faktisk forsvinnende lite om det. De kommer fordi de tror at kortilbudet er en god aktivitet. Foreldrene ”tåler” gjerne en porsjon trosopplæring, men det må være moderat – nordmenn flest lar seg ikke trollebinde av kirkelige aktiviteter! Så – enkle grep i korøvelsen, som å bruke sanger bevisst og å legge inn historier, leker eller minneord skaper en klar profil, men gjør ikke at noen vegrer seg for aktiviteten.

4.2.1. Kirken og dåpen

De fleste barn i vår menighet er døpt. Men de færreste har noen opplevelse av at det gir dem noe særskilt. Her har koret en stor, men kanskje ikke så umulig oppgave – å skape identitet. For oss er det et mål å lære barna at det å være døpt betyr at kirken er deres! Vi kan for eksempel si at fordi barna er døpt er de medlem av en klubb, og klubben er ”Den Norske Kirke” – den kirken vi pleier å gå i!

I vårt kor har bevisst valgt å legge vekt på familiegudstjenesten som den delen av korets virksomhet som har klareste tilknytning til menighetsarbeidet. Den viktigste grunnen til dette er at vi tror at barn som føler seg velkommen i kirken kommer igjen som voksne. Små barn som ikke er redd for å springe opp til alteret eller rope for å sjekke kirkerommets klang, eller store barn som er vant til å lese i mikrofonen, som vet hvor lysbryterne er og som har telt penger i sakristiet – de barna føler at kirken er deres hus! Disse barna har fått et forhold til kirken og kirkens virksomhet. De vil bruke kirken som et Gudshus og som et kulturhus – og

slik tror jeg at vi bygger kristne tradisjoner og verdier og skaper et kristent fellesskap i lokamiljøet.

4.2.2. Medlemspleie

For å bygge opp et kor (eller en annen aktivitet) og beholde medlemmene må man drive aktiv ”medlemspleie”. Det betyr at vi må jobbe hardt for å se hvert enkelt barn. Når et barn slutter i koret vet jeg noen ganger med meg selv at det er fordi jeg har gjort en for dårlig jobb med å gi nettopp dette barnet min udelte oppmerksomhet og interesse. Å vise barna at hver og en av dem er veldig viktige for oss i koret er nødvendig. I store kirker i USA er medlemspleie for eksempel å hilse hver enkelt kirkegjenger velkommen ved navn, ta imot jakken ved døren, vise til rette på en plass og ta seg spesielt av dem som kommer alene. I vårt kor betyr det at vi sier ”Hei Vilde” når vi treffer henne på vegen en tilfeldig ettermiddag, at vi tar et lite barn på fanget når han er urolig i stedet for å skjenne, at vi sprer solistoppgavene på mange eller at vi gir kompliment for ny hårsveis så alle hører det. Barna må få oppleve at de betyr så mye for oss, og at vi er så glad i dem, at de rett og slett blir glad i oss og det vi står for i menighet og kirke!

4.2.3. Foreldrene

Foreldrene er en ressurs, og selv om vi kjenner de fleste godt er det mange sider og egenskaper som vi ennå har til gode. Helt tilfeldig kan vi oppdage at en mor er en kløpper med kostymer, eller at en far faktisk liker å ta hånd om organisering av transport. Noen foreldre kan være medvirkende i øvelsen, andre vil heller jobbe i kulissene. Vi har bruk for alle – og hvis vi kan gi oppgaver de har evner og ikke minst tid til oppnår vi et godt samarbeid. Å gjøre som en av kirkene i New York – å dele ut ”ønskelister” og få foreldrene til å skrive seg på er en utmerket måte å la hver få ta del i det omfanget de selv vil. Og da tror jeg vi er tilbake til dette med ”medlemspleie”: Hvis foreldrene føler at det er behov for dem vil de gjerne stille opp. Hvis vi ber om hjelp som ikke krever for mye tid vil de fleste være veldig positive. Positive foreldre stiller opp på øvelser og kommer i kirken, og på sikt bygger vi også opp et tillitsforhold og gode relasjoner mellom foreldrene, menigheten/kirken og aktiviteten for barna.

4.3. Avslutning

De fleste menigheter har flere ben å stå på i menighetsarbeidet blant barn. Dette kommer også fram i litteratur og ressurshefter – det finnes mange og gode beskrivelser som særlig fokuserer på metodiske opplegg for gudstjenester – teater, tablåer, bønnevandring, dramatisering etc. Det finnes også en del litteratur som skisserer opplegg for samarbeid mellom skole/barnehage og kirke. Det er lett å finne fram til litteratur som beskriver drift og opplegg for søndagsskoler og barnegrupper, med ideer til praktiske oppgaver og metodisk innfallsvinkel. I denne rapporten har jeg, til tross for at det noen ganger har boblet av ideer til helt andre ting enn korvirksomhet, forsøkt å redegjøre for de ideene jeg har plukket opp som kan brukes i et barnekor. De viktigste avsnittene for min del er kapitlene med de konkrete øvelsene, lekene og ideene. Samtidig har arbeidet for min del bidratt til å sette direkte fokus på hva koret kan bety for en liten menighet som min. Det er nemlig ikke lite! Kort oppsummert vil jeg si at:

Å se barnekoret som en del av dåpsopplæring og menighetsarbeid betyr at man må ha en raus men tydelig profil. Alle skal være velkommen. Alle skal føle seg hjemme. Vi må velge aktiviteter og innhold som ”passer” folk flest. Samtidig må vi ha fokus på hva det er vi vil at barna (og foreldrene) skal sitte igjen med. Hver korøving skal være full av sang og lek og moro – og i tillegg skal et inntrykk av det kristne budskapet sitte igjen. Det skal være kort og konsist.

Vi som leder koret må være stolte av det vi kan tilby. Slik formidler vi at det er betydningsfullt. Vi må våge å vise den gode stolthet for verdiene og budskapet vi står for. Slik kan vi være med å gi barna i vårt lokalmiljø et kontinuerlig tilbud som er menighetens kor og dåpsopplæring. Når dåpsopplæring i årene framover skal stå særskilt på kartet i alle landets menigheter har vi lagt et grunnlag for bred oppslutning om de enkelttiltakene som etter hvert også skal arrangeres i vår menighet. Samtidig legger vi grunnlaget for en generell og bred positiv holdning i bygda til kirkens og menighetens aktiviteter. Slik blir koret menighetens viktigste arena og en solid plattform for trosopplæring – og på den måten kan vi være med på å bygge en livskraftig menighet.

Bonusspor

En påskjønning for den som har lest helt hit....

Three little boys were concerned because they couldn't get anyone to play with them. They decided it was because they had not been baptized and didn't go to Sunday school. So they went to the nearest church. Only the janitor was there.

One said:

"We need to be baptized because no one will come out and play with us.
Will you baptize us?"

"Sure" said the janitor.

He took them into the bathroom and dunked their heads in the toilet bowl, one at a time.
Then he said: "Now go out and play!"

When they got outside, dripping wet, one of them asked
"What religion do you think we are?"

The oldest one said:

"We are not Katlick, because they pour the water on you.
We are not Babtis because they dunk all of you in it.
We're not Methidss because they just sprinkle you."

The littlest one said:

"Didn't you smell that water?"
"Yeah – what do you think that means?"
"I think it means we're Pisscopalians."